

Tagasi lapsepõlve

TARTU MÄNGUASJAMUUSEUM

Kui Haanja või Otepää kuplite vahel on nädalavahetusel piisavalt suusatatud või kelgutatud, tasub sättida end paar tundi varem koduteele ning põigata sisse Tartu mänguasjamuuseumisse.

Igaüks meist igatseb aeg-ajalt tagasi lapsepõlve mängumaale. Tartu vanalinnas asuv mänguasjamuuseum on koht, kus see unistus täitub.

Lutsu tänavas avas Tartu mänguasjamuuseum külastajatele ukсед 2004. aasta küünlakuul. Kümme eelnenud aastat tegutseti Toomemäe all kitsukeses hoones. Kuid sealgi olid kõik kolm tuba röömsaid kilkeid täis ning külastajatest puudust ei tuntud. Praeguses asukohas on nii ruumi kui valgust, eri eas külastajatele on mõeldud kõikvõimalikud arendavad tegevused.

Tuntud ka väljaspool Eestit

Muuseumi arendusjuht Marge Pärnits kinnitab, et aastas käib Lutsu tänavas enam kui 30 000 külastajat. Lisaks Eestile tullakse mänguasju uudistama päris kaugelt – Hiinast, Jaapanist, Austraaliast ja isegi Ameerikast. Külalisteraamatuse on oma kodukoha märkimine vabatahtlik. “Kui tehakse sissekanne hieroglüüfides ja lisatakse juurde ingliskeelne tõlge, läheb süda soojaks,” räägib arendusjuht.

Päris sageli juhtub, et emad-isad või vanavanemad kiljatavad rõõmsalt eksponaatide ees: oi, see ju minu lapsepõlve lelu! Kui enamik muuseumi püüab oma sihtgruppi rangelt määratleda, siis mänguasjamuuseumi külastajaid on beebidest vanaemade-vanaisadeni.

Marge Pärnitsa sõnul on Tartu mänguasjamuuseum ainulaadne terves Baltikumis. Lätis-Leedus sellist kohta ei ole, ja kui sealt Tartusse tulla, siis plaanitakse ikka mitu tundi ekspositsiooniga tutvumiseks.

Esimene tuba, kuhu külastaja kohe satub, on linnalaste tuba. Seal on koha leidnud kõige vanemad leلود, mis pärinevad XIX–XX sajandi vahetusest. Silmailu pakuvad nii portselannukid, vana kepphobune kui ka juba viimseini kulunud kaisumõmm. Omaette vaatamisväärsused on XX sajandi alguse tekstiilist ja krepp-paberist sa-

Tartu mänguasjamuuseumi maskott karu Lillekäpp kutsub külla nii suuri kui väikesi.

longinukud. Linnalaste toas saab ratsutada inglise stiilis kiikhobusega. Vanaemad võivad lastepiltidega albumeid lehitsedes meenutada oma kaugget lapsepõlve.

Talulaste toas köidavad pilku puudust meisterdatud kariloomad, riideribadest kaltsunukud, tillukesed nukuvoodid ja kõikisugu kirstud ning laekad. Puupulgast mänguloomad on muide ühed vanemad Eesti mänguasjad.

Rõõmu suurtele ja väikestele

Väikeste poiste lemmik on kahtlemata mudelraudtee. Poetad pilusse mündi ja vedurid-vagunid hakkavadki liikuma. Isegi isad unustavad ennast ja jälgivad, sära silmis, koos poegadega rongide liikumist.

Kõrvalasuvasse teatrimajja siirdudes saab osa mehaanilisest nukuteatrist. Marge Pärnits kinnitab, et teist sellist Eestis ei ole. “See on spetsiaalselt meie jaoks ehitatud. Külastajale sobival ajal antakse kuni kolmeminutilise etendus, mis on tõeliselt meelikoitev.”

Üks suuremaid äratundmiskohi meie põlvkonnale on nõukogude aja mänguasjad. Norma ja Polümeeri firmamärki kandnud leلودega oleme kõik mänginud, ja millist rõõmu tundsid vanemad, kui neil õnnestus

poest hankida lapsele just tema unistuste mänguasi.

Väikestele tartlastele on ajalooline hoone Lutsu tänavas mõnus koht sünnipäevade pidamiseks. Kringli-kooigi söömise kõrvalt saab ise ka midagi teha, kui lahked tädid kõrval juhendamada. Meisterdad varjuteatri nukud, hiljem annad vahva etenduse ning saad emalt-isalt pealekauba kiitagi.

“Võimalusi on palju ja põhimõtte ongi see, et kõik head mõtted tulevad läbi mängu. Meie majas on põnev olla,” tõdeb Pärnits.

Hiljuti avati mänguasjamuuseumis Meeri Säre teatrinukkude näitus. Vanemuise tuntud peakunstnik oli üks mänguasjamuuseumi algatajaid ja käimalükkajaid.

Uudistada saab ka Lutsu teatrimaja ehitamise käigus päevalgele tulnud keskaegseid nukke, mille vanus küünib nüüdseks üle kuuesaja aasta.

Põnevaid väljapanekuid jagub mitmesse majja. Hiljuti avati väljapanek mängukaartidest. Marge Pärnitsa sõnul on vitriinides uudistamiseks 500 kaardipakki. Need kuuluvad ühele Tartu prouale, kes ei soovinud oma nime avaldada. 19. märtsil saab teoks kaardimängu laupäev, kus külastajatele õpetatakse kaardimänge.

VAMBOLA PAAVO